

Iskaja vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
na celo leto K 4.—
na pol leta „ 2.—
na četrt leta „ 1.—

Maročnina se pošilja
upravnštvu v tiskarni
sv. Cirila, korodika
ulice hštv. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Politični kateh. tla-
kovski društva do-
birajo list brez po-
stalne maročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Pecamezni listi dob-
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
taajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 46.

V Mariboru, dne 13. novembra 1902.

Tečaj XXXVI.

Okrajni zastopi.

Ker so se naši deželni poslanci zadnja leta ogibali deželnega zbora, začela je rasti drznost nemškonarodne večine vedno bolj in bolj. Saj se ji ni trebalo bati, da bi ji kdo izpraševal slabo vest. Da nemška deželno-zborska večina tudi v bodoče ne bode mirovala z uničevalnim bojem proti Slovencem, naznanjajo že sedaj njeni pristaši. Prvi smrtni udarec hočejo zadati Nemci v dežel-nem zboru okrajnim zastopom, ker s tem upajo vsekati tudi Slovencem nove rane.

Že v zadnjem zasedanju deželnega zbora je stavil celjski poslanec Stallner predlog, s katerim bi se upliv trgov in mest pri volitvah v okrajni zastop razširil na škodo kmet-skih občin. Ako bi njegov predlog bil potrjen za postavbo, izgubili bi Slovenci skoro vse okrajne zastope na nemške tržane in meščane. Toda presvitli cesar Stallnerjevega predloga ni potrdil.

Opomniti pa moramo, da Nemci na Spodnjem Štajerskem največ zaradi tega hrepenijo po vladi v okrajnih zastopih, ker bi radi dobili po njih okrajne šolske svete v svoje roke. Okrajni zastop voli namreč člane okrajnega šolskega sveta. Ko pa bi imeli Nemci okrajne šolske svete v rokah, nastavljal bi po naših šolah le nemčurske učiteljske moči, slovenske šole bi preustrojali v nemške šole, in tako bi imeli najboljšo sredstvo, da ponemčijo v kratkem celi Spodnji Štajer.

Ker cesar ni potrdil Slovencem škodljivega Stallnerjevega predloga, tuhtajo sedaj

Nemci, kako bi mogli na drug način dobiti okrajne šolske svete v svoje grabežljive roke. Zastopnik ptujskega mesta dr. Kokoschinegg je bil tako nepreviden ter na volilnem shodu v Ljutomeru, 5. t. m. razkril nemške nakane. Rekel je, da po dosedanjih določbah ni mo-goče več nekaterih spodnještajerskih okrajnih zastopov, n. pr. celjskega, dobiti v nemško last. Zato nameravajo staviti nemški poslanci spodnještajerskih mest in trgov predlog, naj se okrajni zastopi odpravijo. Na njih mesto pa naj stopijo cestni odbori, ki bodo skrbeli za ceste, kakor sedaj okrajni zastopi.

A kaj bo z okrajnimi šolskimi sveti? Tudi ti se bodo odpravili in učitelji se bodo nastavljali od nemškega deželnega šolskega sveta v Gradcu. Na ta način se bo doseglo, kar se s Stallnerjevim predlogom ni doseglo: Slovenske šole in z njimi slo-venški narod bodo izročeni na milost in nemilost Nemcev. Ako bi se ta nemška nakana posrečila, položili so nas Nemci s tem na smrtno posteljo!

Ta nemška nakana pa ni samo proti Slovencem naperjena, ampak tudi proti pra-vicam ljudstva. Ljudstvu se hoče pri-šoli vzeti zadnja beseda! Nadalje bi imelo ljudstvo pač pravico vse plačevati pri šoli, a nič govoriti. Proti taki nemški pohlepnosti se mora vzdigniti vse ljudstvo, ki še ima kaj ponosa v sebi, ter slovesno ugovarjati!

Nemški poslanci vse poskušajo, da bi škodovali Slovencem in jih kmalu ponemčili. Pri tako nevarnih nasprotnikih bi morali biti naši deželni poslanci s podvojeno skrbjo

čuječi. Ako bi mirno ostali še nadalje doma ter si niti upali med ljudstvo niti v deželni zbor, da odkrivajo nemške hudobne nakane pred celo javnostjo, ne bi slovenski stvari ničesar koristili.

Državni zbor.

Dunaj, 11. novembra.

Burni prizori.

Krščanski socijalci so pri zadnjih volitvah za nižjeavstrijski deželni zbor (na Du-naju) sijajno zmagali. Ne le vsi poslanci na kmetih so njihovi pristaši (21), tudi v Dunaj-skem mestu, ki pošlje v deželni zbor 21 po-slancev, so precej pri prvi volitvi pretečeno sredo dobili 20 sedežev. Dunajsko notranje mesto voli 6 poslancev; ti so bili do zdaj vedno sami židovi in židovski pristaši. Letos so prvokrat krščanski socijalci podrli to ju-dovsko trdnjavo in izvolili z veliko večino glasov 6 krščanskih poslancev. Le v X. okraju: Favoriti, ni dobil krščanski kandidat Prohaska pri prvi volitvi 5. novembra nad-polovične večine glasov. Tu so si stali na-sproti trije kandidati: Prohaska, jud in socijalni demokrat dr. Adler in nek Čeh. V 10. dunajskem okraju prebiva silno veliko Čehov. Nobeden izmed teh 3 kandidatov ni dobil absolutne večine glasov. Priredila se je torej v petek 7. novembra nova volitev med Prohaskom in dr. Adlerjem. Od 15.000 vo-lilcev jih je prišlo na volišče nekaj nad 12.000. Priprave za to volitev so bile veli-kanske. Obe stranki, krščanska in mokrasko-

Listek.

Tolažba v smrtni uri.

Resnična povest; spisala Micika Šk—c.

I.

Kresni dan je padel Kruljc s črešnje za hišo ter se ubil. Mati Kruljka je postala vdova. Kdo bi verjel, da bo žena, že precej priletna, mislila še kedaj na možitev; pa vendar je bilo tako. Ljudje so ji sicer od-svetovali, pa ona je ostala pri svojem prvem sklepu, češ: »Če ni gospodarja pri hiši, gre vse narobe; čemu se bom sama ubijala!« Otrok z rajnkim nista imela več nego samo enega fanta, Tomažka, ki pa je bil ob oče-tovi smrti star šele kakih devet let. Akoravno mlad in še slaboten, je že vendar pri hiši precej pomagal. Opravljal je službo pastirja. Kakor se je že omenilo, Kruljka je ostala pri svojem sklepu, se zopet in to prej ko mogoče omožiti in preložiti polovico svojih križev in težav na moževe rame. Vse od-svetovanje ni pomagalo nič.

Pri hiši pa je služil tudi hlapec Matevž že mnogo let. Pri delu je bil prav priden in za premoženje svojega gospodarja oziroma gospodinje je skrbel tako, kot bi bilo njegovo. Vdova Kruljka je dobro poznala njegove za-

sluge in nihče se ji ni tako pripraven zdel kakor ta hlapec. Vajen je že bil pri hiši, vsakdo mu je bil znan in tako je bila Kruljka trdno prepričana, da bo še tem bolje gospodaril, ko se bo za lastni prid ukvarjal.

Ni še preteklo par tednov, kar so stikali ljudje glave po fari in si nekaj skrivaj šepetali. Nekateri so delali modre obraze, drugi so se zopet porogljivo smejali. Kaj je bilo? Cenjeni bralec bo gotovo že uganil, da se moži Kruljka s hlapcem Matevžem. In to je dalo povod, da so si ljudje zopet enkrat brusi-li jezike. Posebno prepirljive stare babnice, katerih pač nikjer ne manjka, so imele mnogo dela.

Prišel je dan poroke. Jedlo in pilo se je, kar je premogla hiša, godci so igrali in vriskali ter tako za par desetakov oledelili poročenca. Sedaj sta bila mož in žena.

Odkar je bil novi gospodar pri hiši, šlo je res vse bolje izpod rok. Živina v hlevu se je pomnožila, njive so bile dobro obdelane in posejane, travniki lepo očejeni in pogno-jeni, in Kruljc je bil edini v vasi, ki še ni iz svojega gozda prodal nobenega klina, odkar je jel gospodariti. Sosedje so djali, da bo nemara še boljši kot rajniki, stare klepetulje so pa kar zijale od zavisti in se tolažile s tem, da imajo nekateri ljudje srečo že na tem svetu in pristavljale hinavsko: »Bog ve,

kako pa se jim bo godilo na onem svetul«

Le nekaj so ljudje grajali na novem gos-podarju, namreč, da ni mogel trpeti malega Tomažka, akoravno je bil deček ubogljiv in marljiv. Za vsako najmanjšo stvarico ga je tepel, in če mu je žena včasih dejala, naj ne ravna pretrdo z njim, ker je še deček mlad, in da ga lahko prestrogo držanje pokvari ter mu vzame veselje do vsakega dela. »Kaj mu boš dajala potuho!« se je vselej obregnil. »Dokler je mlad, moramo mu izbiti iz glave vse muhe; ko bo starejši, bo prepozno.« Ubogi Tomaž odselej ni imel doma nobene prijetne ure več. Kadar je prignal zvečer živino domov, je vedel dobro, da bo zopet tepen, akoravno ni ničesar pregrešil. In to je storilo, da se je vedno bolj ogibal svojega doma. Ako je kdo ubogega dečka miloval: »Jeli Tomažek, rajnkega očeta ni več; ta je le pisan oče«, se je jel deček jokati, da ga niso mogli utolažiti.

Nekega večera je že davno odzvonilo Ave Marijo — pa Tomaža še ni z živino od nikoder. Gospodar je godrnjal kakor po na-vadi in se rotill, kako ga bo, in celo ljubez-niva mamica je djala, da je fant res nekoliko svojeglaven. To je šele podkurilo Matevža. Vzel je dolgo brezovko in djal: »Paglavec je pa že zopet zaspal in pustil živino v škodi! Danes ga pa naklestim, da bo pomnil nekaj